

GERJAN VAN DIJKEN

16.

ELKE LEERLING WEET ZICH GEKEND

Dat er van de bijna 900 leerlingen van Sprengeloo in Apeldoorn geen enkele leerling thuis zit, heeft alles te maken met het verzuimbeleid van de school (vmbo, mavo). Drie essentiële onderdelen van dat beleid: een strak verzuimprotocol, een intensieve samenwerking met de afdeling leerplicht en een speciale aanpak voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. Maar het begint met preventie, zo vertelt directeur Gerjan van Dijken: “Leerlingen die gemotiveerd zijn en die worden gekend, verzuimen minder.”

Voor de meeste leerlingen volgt de school een strak verzuimprotocol dat precies aangeeft wie wat wanneer moet doen. De drie belangrijkste actoren zijn de verzuimcoördinator, de mentor en de leerplichtambtenaar. In die volgorde, want als de actie van de verzuimcoördinator niet het gewenste effect heeft, is de mentor aan zet, waarna - als ook zijn interventie geen vruchten afwerpt - de leerplichtambtenaar wordt ingeschakeld.

ER BOVENOP ZITTEN

De samenwerking met de afdeling leerplicht van de gemeente is een essentieel onderdeel, maar ook een belangrijke succesfactor van het verzuimbeleid van Sprengeloo. “Wij trekken echt samen op,” vertelt Van Dijken, “en we schromen niet om de leerplichtambtenaar al snel te betrekken. We schakelen leerplicht al in als

een leerling 16 uur, dus twee dagen, achtereenvolgend ongeoorloofd verzuimt. We zijn ervan overtuigd dat je er bovenop moet zitten, snel moet ingrijpen, en dat blijkt effectief te zijn. Het inschakelen van leerplicht heeft trouwens vooral een preventieve functie: het heeft doorgaans meer impact als ouders en leerlingen worden benaderd door een leerplichtambtenaar dan door de school.”

ZIEKTEVERZUIM

Naast een protocol voor ongeoorloofd verzuim, is er een protocol voor ziekteverzuim, voor verwijdering uit de les en voor te laat komen. “Ja, ook te laat komen bestrijden we actief,” vertelt Van Dijken, “omdat we weten dat veelvuldig te laat komen vaak ontardt in verzuim. Daarom schakelen we na 12 keer te laat komen de leerplichtambtenaar in. Natuurlijk hebben de verzuimcoördinator en de mentor dan al verschillende maatregelen genomen, maar als de leerling desondanks te laat blijft komen, dan neemt leerplicht het over.”

Ook voor leerlingen die zich vaak ziek melden, en dus geoorloofd verzuimen, is er een strakke aanpak. De school neemt na de ziekmelding direct contact op met de ouders. En als een leerling 60 uur - al of niet aaneengesloten - heeft verzuimd, wordt de ondersteuningscoördinator ingeschakeld en wordt in overleg met de school en de leerplichtambtenaar vastgesteld welke stappen moeten worden genomen om het

ziekteverzuim te verminderen. Van Dijken: “We hebben ons dit jaar gefocust op de bestrijding van het langdurig ziekteverzuim; volgend jaar gaan we het kortdurend geoorloofd verzuim aanpakken. Het is belangrijk om daar alert op te reageren, want ook hiervoor geldt: als je het laat lopen, dan is de kans groot dat het ziekteverzuim gaandeweg toeneemt, langduriger wordt of overgaat in ongeoorloofd verzuim.”

REGISTREREN

De verzuimcoördinator speelt een centrale rol in het verzuimbeleid. Hij ontvangt de afmeldingen, belt ouders op als hun kind zonder afmelding afwezig is, controleert dagelijks of het verzuim al of niet geoorloofd is en informeert de mentor over ziekgemelde leerlingen. Ook is het de verzuimcoördinator die contact opneemt met de leerplichtambtenaar als het protocol dat voorschrijft. “Dat wij een zeer punctuele verzuimcoördinator hebben, is een cruciale succesfactor”, zegt Van Dijken. Daarnaast worden alle verzuimgegevens zorgvuldig geregistreerd. Zo worden de overgangen van po naar vo en van vo naar mbo zorgvuldig gemonitord met respectievelijk de Overstapservice Onderwijs (OSO) en het Digitaal Doorstroom Dossier (DDD). Van Dijken: “Als het gaat om schooluitval, zijn dat kwetsbare momenten in de schoolloopbaan. Daarom is het heel belangrijk dat we leerlingen bij de overgangen goed volgen. Daarnaast registreren we zorgvuldig

alle verzuimgegevens van onze leerlingen, zodat we snel actie kunnen ondernemen. Bovendien geven de kwartaaloverzichten inzicht in verzuimtrends. Zo zien we bijvoorbeeld dat het verzuim gedurende de schoolloopbaan toeneemt en ook dat het verschilt per onderwijsniveau. In een vmbo-basisklas 3 is het verzuim veel hoger dan in leerjaar 1 van de theoretische leerweg. Als je kennis hebt van zulk soort trends, dan kun je je beleid en protocollen daarop afstemmen.”

EXPERTISEPUNT

De strakke, geprotocolleerde aanpak werkt goed, al gaat het Van Dijken niet altijd snel genoeg. Doordat het protocol door verschillende mensen worden uitgevoerd – de verzuimcoördinator, de mentor en soms het kernteam – gaat er soms behoorlijk wat tijd overheen voordat er echt wordt ingegrepen. “Dat is enerzijds inherent aan de protocollen, maar je bent daarbij ook afhankelijk van de daadkracht en voortvarendheid van de betreffende personen. Het kan soms wel wat sneller. Zeker als er externe instanties bij zijn betrokken speelt dit probleem, want dan heb je vaak te maken met tijdrovende procedures.”

Vooraf leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften vormen een risicogroep als het gaat om schoolverzuim en thuis zitten. Voor deze groep - totaal ongeveer tachtig leerlingen - is er in de school het ‘Expertisepunt’ ingericht. In deze aparte setting krijgen deze leerlingen

begeleiding en extra ondersteuning op maat van twee (vaste) docenten en een pedagogisch medewerker, die nauw samenwerken met de schoolmaatschappelijk werker, de schoolarts en de leerplichtambtenaar, die samen met de ondersteuningscoördinator het kernteam vormen. “Bij deze leerlingen gaan we anders om met te laat komen, eruit sturen en verzuim,” vertelt Van Dijken “omdat onze reguliere, toch wat rigide aanpak bij deze leerlingen meestal niet werkt. Zij hebben behoefte aan een meer pedagogische aanpak, die goed is afgestemd op de problematiek van de betreffende leerling. Het Expertisepunt is dus niet gebonden aan de verzuimprotocollen. Het kernteam bepaalt per geval hoe hiermee het beste kan worden omgegaan.”

MENTORAAT

Registratie, verzuimprotocollen en lik-op-stukbeleid; het zijn effectieve middelen om te voorkomen dat leerlingen thuis komen te zitten, maar het allerbelangrijkste is volgens Van Dijken dat elke leerling wordt gekend. “Dat is bij ons op school de hoofdregel: ken je leerlingen en zorg ervoor dat ze zich ook gekend weten. Daarom investeren we veel in het mentoraat. Mentoren hebben tweehonderd klokuren, vier uur per week, om het mentoraat in te vullen en hebben daarnaast wekelijks een mentoruur met de groep.

Ze onderhouden actief contact met ouders. Ook zetten we als school en als docenten alles op alles

om leerlingen te motiveren. Een gemotiveerde leerling verzuimt minder en valt minder snel uit.”

TIPS

- Betrek leerplicht vroegtijdig. Beschouw de leerplichtambtenaar als een belangrijke partner bij de bestrijding van schoolverzuim en thuis zitten.
- Registreer gegevens over te laat komen en verzuim nauwkeurig en consequent.
- Richt voor leerlingen met een zeer ernstige problematiek op samenwerkingsverbandniveau een ‘huiskamerachtige’ voorziening in, van waaruit deze leerlingen worden teruggeleid naar school.

MEER INFORMATIE

Gerjan van Dijken

g.vandijken@sprengeloo.nl